

Efteruddannelse inden for rammerne af GerDa

17 mål for bæredygtig udvikling

Fokus på mål 3: Sundhed og velvære

Grundlag: I 2015 vedtog verdenssamfundet Agenda 2030 og dermed 17 globale bæredygtighedsmål, Sustainable Development Goals (SDG'er), for en social, økonomisk og økologisk bæredygtig udvikling. Agendaen er en køreplan for fremtiden, der skal gøre det muligt at leve et værdigt liv over hele verden og samtidig bevare de naturlige livsgrundlag på lang sigt.¹

Undervisningen fokuserer på mål 3 – sundhed og velvære, der lyder: "Reducere andelen af rygere blandt unge til 7 procent og blandt voksne til 19 procent inden 2030".²

Yderligere oplysninger findes på <https://www.youtube.com/watch?v=rnjcyrzZNRs> (pr. 06.05.2025)

¹ <https://www.bundesregierung.de/breg-de/schwerpunkte/nachhaltigkeitsziele-erklaert-232174> (Stand 06.05.2025)

² <https://www.bundesregierung.de/breg-de/schwerpunkte/gesundheit-und-wohlergehen-1509824> (Stand 06.05.2025)

Lektionens mål: Udarbejdelse af et antirygningsplakat til BBZ

Emne for enheden: Narkotika

Mål for enheden: Eleverne³ kender farerne
og virkningen af rygning for og på kroppen og
erkender de virkninger, som rygning har på miljøet.

Særligt

Klassen skal i praktik i tre uger fra den 5. maj 2025. Derfor afsluttes enheden "Narkotika – fokus på rygning" med de planlagte undervisningstimer. Inden for denne enhed lægges der vægt på emnet "Sundhed og velvære" – mål 3 af de 17 mål for bæredygtig udvikling.

Efter praktikopholdet genoptages emnet "Narkotika" med fokus på "Alkohol". De biologiske emner, der behandles i skoleåret, fastlægges i samarbejde med eleverne. Det afgørende her er elevernes interesse og relevansen for deres liv.

Klassen

Den planlagte undervisningstime finder sted i inklusionsklassen, den kooperative inklusionsklasse på Förderzentrum für geistige Entwicklung – Schule am Markt i Süderbrarup. Klassen består normalt af 11 elever, der har den fastlagte støtteprioritet GE (geistige Entwicklung, mental udvikling). Af forskellige personlige årsager undervises der i øjeblikket kun 7 elever i klassen hver dag. Aldersstrukturen spænder fra 15 til 18 år. Det er en klasse med elever fra forskellige årgange, hvor eleverne forbliver mellem et og tre år, og hvis sammensætning ændrer sig hvert skoleår. Skoleuddannelsen slutter ikke med en første almen uddannelse, men med afslutningen af støttecentret "Geistige Entwicklung" (mental udvikling). Klassen ledes af en specialunderviser, og klasseteamet består desuden af en yderligere pædagogisk medarbejder, så der er dobbeltbemanding som undervisningsprincip. I de fælles undervisningstimer oplever jeg klassen som venlig og livlig. Ved eksterne besøg virker klassen oftest mere stille. På grund af den store heterogenitet – nogle elever er meget langsomme, har tics, kan ikke læse ordentligt, glemmer enkle regler for god opførsel eller har generelt store problemer med at koncentrere sig – er undervisningen præget af EIS-princippet efter Bruner: enaktiv (handlende), ikonisk (billede), symbolsk (symboler og regelsystemer). Der læses mindre højt og arbejdes mindre med tekster. Der skiftes i stigende grad mellem forskellige sociale former og handlingsorienterede enheder. I undervisningen i klassen er det – også på elevernes ønske – blevet almindeligt at bruge "du", selvom dette ikke altid lykkes. Generelt har elever og lærere et venligt og respektfuldt forhold til hinanden, selvom det nogle gange er nødvendigt at bruge en pædagogisk tone.

³ Af hensyn til læsbarheden anvendes udtrykket "elev" i det følgende både om mandlige og kvindelige elever.

Klassificering af emnet

Dato	Emne	Indhold
21.02	For eller imod rygning?	Spørgsmål i udvalgte klasser på BBZ om, hvorfor man er ikke-ryger eller ryger.
28.02	Hvorfor er rygning vane-dannende?	Samfundsmæssige og personlige grunde for og imod rygning.
07.03	Hvad gør en cigaret ved kroppen?	Indholdsstoffer og deres fysiologiske og psykologiske virkning
21.03.	17 mål for bæredygtig udvikling – hvorfor cigaretter er skadelige for miljøet	Filmklip (https://www.youtube.com/watch?v=MZLqaHBwBqM), medier (https://blog.wwf.de/rauchen-umwelt-zigarettenkippen/) og undervisningssamtale om konsekvenserne af rygning
28.03.	Uddybning og gentagelse af emnet, hvorfor rygning er usundt og skadeligt for miljøet	Udarbejdelse af et antirygningsskilt til BBZ
04.04.	Afslutning af emnet "rygning"	Uddeling af plakater og information til klasserne

Kompetencer og læringsmål

På grund af de særlige forhold, der gør sig gældende inden for støtteområdet mental udvikling, er det nødvendigt at anvende en stærkt differentieret tilgang og individualiserede læringsmål. Der er altid tale om undervisning med forskellige læringsmål, selv om det overordnede mål er det samme. Derfor er læringsmålene for de enkelte elever meget forskellige.

Faglig kompetence

Eleverne nævner de sundhedsmæssige skader ved at ryge cigaretter og relaterer dem til menneskekroppen og deres egen krop. Samtidig gentages og diskuteres rygningens indvirkning på miljøet i en undervisningssamtale.

Timetal:

Eleverne...

- ved, at cigaretter udgør en stor belastning for miljøet,
- knytter udsagn om sundhedsmæssige konsekvenser til passende billeder,
- sætter deres egne erfaringer og observationer samt forudgående viden i sammenhæng,
- formulerer deres eget slogan mod rygning.

Metodekompetence

Eleverne udveksler ideer i fællesskab, formulerer deres egne ideer og foretager klassificeringer.

Lektionens mål:

Eleverne...

- kobler skrift med billeder.
- præsenterer deres resultater mundtligt.

Social kompetence

Eleverne arbejder konstruktivt og produktivt i et team, deler deres resultater med andre og accepterer andre ideer.

Selvkompetence

Eleverne tager det lærte med i hverdagen, forholder sig kritisk til cigaretter og forstår, at rygning er en sundhedsmæssig og økonomisk risiko.

Undervisningsforløb

Undervisnings-fase	Planlagt undervisningsforløb	Social form	Medier/ Metode
Velkomst	L byder de fremmødte velkommen og forklarer kort, hvordan timen vil forløbe	L LSG	Tavle Materiale
Indledende fase	L giver stille impuls: viser billeder fra sidste undervisningstime og viser igen billeder af miljøforurening fra cigaretter →Gentagelse af emnet	SSG LSG	PPP Enkeltborde
Udarbejdelses-fase I	○ L viser billeder af cigaretpakker med passende slogans ○ L lader slagordene læse op ○ S sorterer slogans efter billeder ○ Samtale om det viste "Hvorfor denne sammenkobling?"	L LSG SSG	Smartboard Stående kreds
Overgangsfase	○ L viser anti-rygerplakater ○ Samtale om, hvad der skal stå og vises på et antirygplakat	L LSG	PPP Enkeltborde
Udarbejdelses-fase II	○ L inddeler hold ○ Eleverne danner hold ○ L uddeler arbejdsark med handlingsplan og forklarer fremgangsmåden ○ S gentager arbejdsopgaven ○ S udarbejder opgaver 1-7	L LSG SSG	Arbejdsark/handlingsplan Konvolutter med billeder
Reserve til hurtigere elever	L uddeler arbejdsark (differentieret i to niveauer)	L SSG	Arbejdsark
Resultat Sikring og eventuelt afsluttende	Samtale om, hvorvidt de vil ryge eller ej	LSG	Gruppebord
Didaktisk reserve	○ Galleritur med de færdige produkter ○ Quiz til sikring af viden	LSG SSG	Gruppebord Smartboard

L=lærer, LSG=lærer-elev-samtale, PPP=PowerPoint-præsentation, S=elev, SSG=elev-elev-samtale

Refleksion

Undervisning i bæredygtighed blev tidligere betragtet som en udfordring for alle skoleformer. Især i undervisningen af elever med intellektuelle handicap spillede emnet længe en underordnet rolle. Dette kan især skyldes, at elever med fokus på intellektuel udvikling (GE) snarere skal "skånes", da f.eks. miljøundervisning eller forholdet til egen sundhed og familiemedlemmers sundhed kan være skræmmende. Men siden eleverne undervises inkluderende på BBZ, er dette "beskyttede rum" ikke længere muligt, og holdningen til emnet "bæredygtighed" bør også være en selvfølge for denne elevgruppe.

Min opgave som lærer er på den ene side at tage hensyn til de individuelle læringsforudsætninger ved planlægningen af undervisningen ved at tilbyde forskellige niveauer, og på den anden side at vurdere, i hvilket omfang eleverne kan forstå emnerne, så de tilegner sig viden uden at udvikle frygt.

I den gennemførte undervisningsserie kunne eleverne godt forstå indholdet, da de selv har røget eller kender familiemedlemmer og/eller venner, der regelmæssigt ryger cigaretter. Jeg har bevidst valgt skræmmende billeder for at øge elevernes interesse for emnet, fordi de bl.a. også bliver konfronteret med disse billeder i supermarkedets kasse. Jeg overvejede også muligheden for at skabe frygt hos eleverne og besluttede, at vi skulle se på billederne objektivt og forklare dem den biologiske baggrund. Det fungerede i princippet godt. Bortset fra en elev, der blev meget følelsesladet, da et familiemedlem var død af lungekræft på grund af mange års cigaretrykning. Det førte til dyb sorg i familien og samtidig til en fordybning af interessen for emnet. Eleven blev roligere med hjælp fra den anden lærer og kunne til sidst følge med i undervisningen igen.

Plakaterne var udtryksfulde og kunne, ved nøje betragtning og gennemtænkning, nå deres mål, nemlig at eleverne selv ikke eller ikke længere rører cigaretter, og at eleverne på BBZ bliver gjort opmærksom på konsekvenserne af deres cigaretforbrug og de sundhedsmæssige virkninger. Succesen kan først reflekteres efter en prøvefase og en ny undersøgelse.

Ud over det indholdsmæssige fokus på "Bæredygtighed – mål 3" var der i undervisningsforløbet også fokus på inklusion gennem spørgeskemaundersøgelsen blandt elever med intellektuelle handicap og BBZ-eleverne. Dette gav eleverne mulighed for at afprøve sig selv og lære, hvilke yderligere kompetencer de besidder. Måske et yderligere skridt i retning af selvstændighed og det primære arbejdsmarked og væk fra værkstedet for handicappede – også et stort mål for bæredygtig udvikling.

Afslutningsvis vil jeg gentage undervisningsserien, selvom den altid skal tilpasses den pågældende klasse. Det er godt, at en ekstra medarbejder kan tage sig godt af uforudsete følelsesmæssige angsttilstande, så jeg som lærer kan fortsætte med at være der for klassen. Det bliver spændende at se, om undervisningsserien kan opnå langsigtede resultater.

PowerPoint-præsentation (indledning)

Slide 1-6

Zigaretten

1

Sondermüll Zigaretten

- 5,6 Billionen Zigaretten pro Jahr (5600000000000)
- Bis zu zwei Drittel der gerauchten Zigaretten werden auf den Boden geschmissen
- Pro Jahr verschmutzen demnach zwischen 340 und 680.000 Tonnen Kippen unseren Planeten – ein gigantischer Berg von giftigem Sondermüll

2

Zigaretten sind giftig!

- Aufgelöst in einem Liter Wasser, tötet eine einzige Zigarette nach vier Tagen Fische
- In den Fischen können sich manche Gifte sogar ansammeln und kommen so in die Nahrungskette

3

Zigaretten sind giftig!

Die Filter sehen zwar aus wie Watte, tatsächlich bestehen sie meistens aus dem Kunststoff Celluloseacetat. Es dauert Jahrzehnte, bis sie sich zersetzen. Im Salzwasser dauert es noch länger, bis zu mehreren hundert Jahren.

4

Slide 7-12

9

Thema: Drogen - Rauchen

10

7

8

Zigaretten sind giftig!

Zigarettenkippen im Park oder sonst wo sind übrigens auch für Kinder eine Gefahr. Der Öffnungsbedarf befasst sich jährlich über 250-mal mit der Frage der Vergiftung von Kindern durch Verschlucken von ganzen Zigaretten oder Kippen. Nikotin ist nach Medikamenten die häufigste Ursache einer Vergiftung im Kleinkindalter.

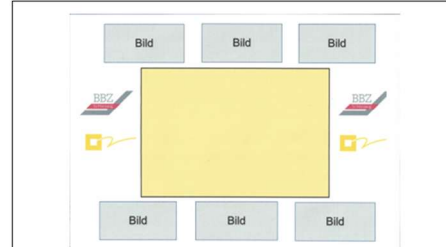
5

11

6

12

Arbejdsark med handlingsplan

Datum: 28.03.2025	Fach Biologie Thema: Drogen - Rauchen	BBZ Schleswig
----------------------	--	------------------

Handlungsplan – WIE gehe ich vor?

- 1.) Aufgaben lesen

|

- 2.) Denkt euch im Team einen Spruch **GEGEN** das Rauchen aus.

- 3.) Schreibt den Spruch einmal auf einer weißen Karte vor.

_____ – Frau Porep kontrolliert _____

- 4.) Ihr braucht jetzt ein Arbeitsblatt!

- 5.) Schreibt den Spruch in das gelbe Feld auf dem Arbeitsbogen.

- 6.) Schaut euch die Bilder im Briefumschlag an.

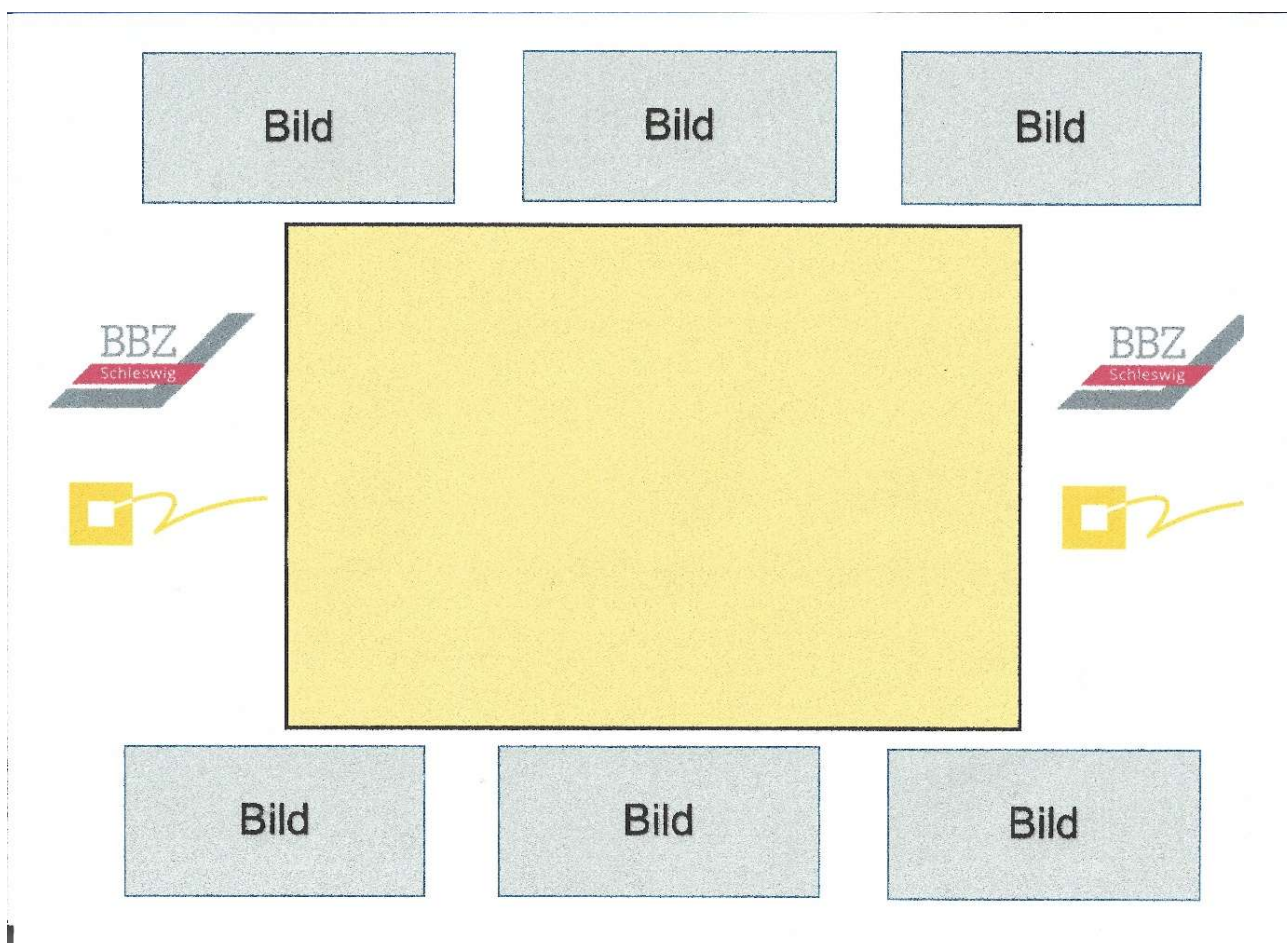

- 7.) Sucht aus eurem Briefumschlag passende Bilder zu eurem Spruch und klebt sie auf das Arbeitsblatt in die gekennzeichneten Kästchen.

Viel Spaß!

Plakatskabelon

Arbejdsark til hurtige elever (to niveauer)

Datum: 28.03.2025	Fach Biologie Thema: Drogen - Rauchen	BBZ Schleswig
----------------------	--	------------------

Findet zu den Bildern einen passenden Spruch

Datum: 28.03.2025	Fach Biologie Thema: Drogen - Rauchen	BBZ Schleswig
----------------------	--	------------------

Verbindet die Bilder mit dem passenden Spruch

Rauchen verursacht Herzinfarkte

Rauchen schädigt die Lungen

**Kinder von Rauchern werden
häufig auch Raucher**

**Rauchen kann ihr ungeborenes
Kind töten**

Rauchen verstopft die Arterien

Yderligere kilder:

- 1) Quizzen findes på: <https://www.rauch-frei.info/aktiv-dabei/quiz.html>, status 06.05.2025
- 2) <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/255574/9789241512497-eng.pdf;jsessionid=8480D1837D7F485C12DBF66E43084587?sequence=1> (Stand 06.05.2025)